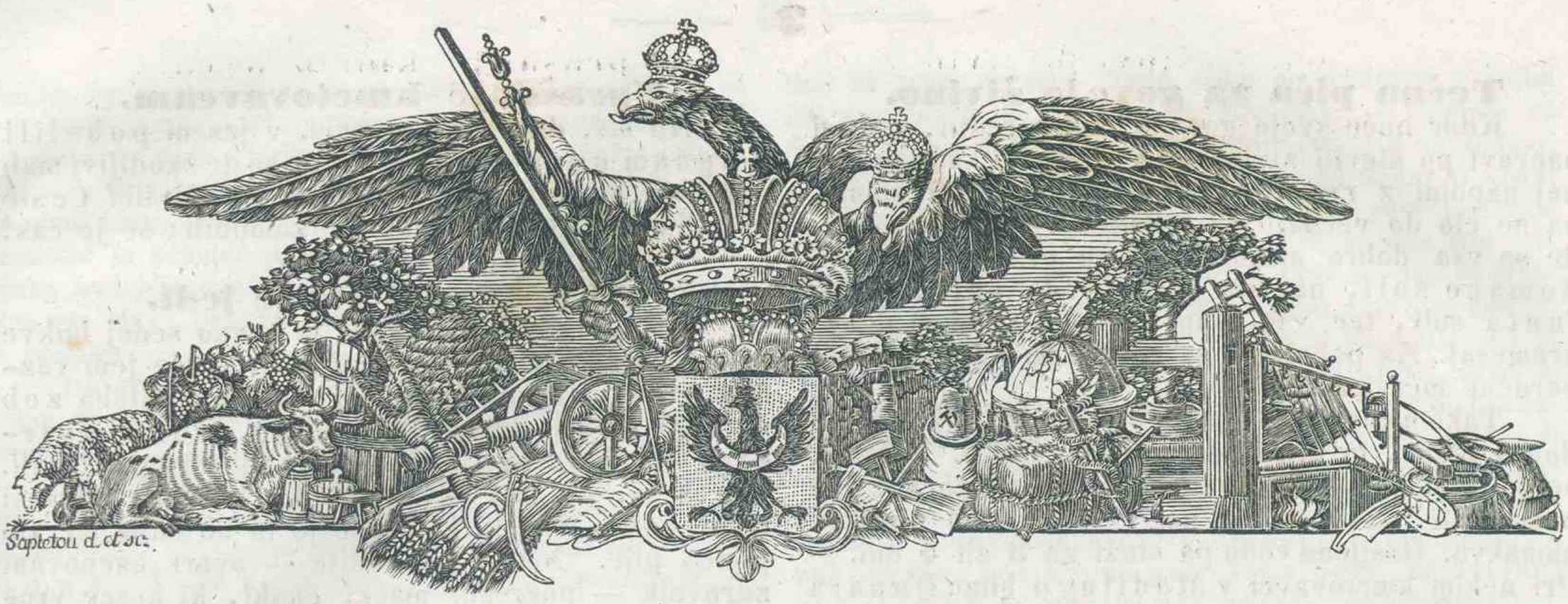

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. | *V srédo 6. Prosenca 1847.* | List 1.

Predgovorček zastran Novičniga pravopisa.

Omíkan gospodár, kader dobí nove goste v svojo hišo, jih nar poprej soznani z vsimi šegami, ktere so v njegovi hiši navadne. Tudi Novicam se spodobi, de častitljivim bravcam, ki so se letas vnovič k njim pridružili in še morebiti njih pisavne šege ne poznajo, nar poprej razložé svoj pravopis. — Kdor zna slovenšino s starimi čerkami (Bohoričico) brati, bo znal precej tudi Novični (Gajevi) pravopis brati, ki se od stariga le v naslednjih 6 čerkah loči:

s se v novim pravopisu bêre, kakor *ojstri* **f** v starim; **š** pa kakor **fh**,
z se v novim pravopisu bêre, kakor *mehki* **s** v starim; **ž** pa kakor **sh**,
c se v novim pravopisu bêre, kakor **z** v starim; **č** pa kakor **zh**.

Sicer pa vse ostane pri starim. S tem pisanjem smo stopili pred tremi leti v kolo z druzimi Slovani, de oní naše, mi pa njih knjige lahko beremo. In pri tem pravopisu bomo tudi prihodnjič ostali.

Vredništvo.

Novice bravcam ob novim letu.

Quia aedificabit Dominus Sion et videbitur in gloria sua. — *Ps. CI, 17.*

Leta tekočiga daj vam sreče obilno previdnost,
Mé pa Slavenje opor živo naložimo vam!
Vsiga opáz priporočimo scer, čuvanje marljivo,
De se deležnika vsak zgodna napredka storí,
In domovini se lik pomnoži do sončniga bleska.

Gani se! komur je mar zahvale prihodniga vnuka,
Gani se! kogar je sram zasmehovanja rodú,
Ako bolí vas ošabnih besed ostrupeno žêlo,
Vam če slavenske kerví v sercu pretaka se žar,
Z umam orožite se, ne bojte se znoja na čêlu.

Bodi rečeno v spomín, osobam enako narodi
Glas pridobijo si dik, trud je in djanje pogoj,
Djanje in trud, velike moči, ne zapeljeta nikdar,
Hrabro premagata vse, dvombe, pomude, zavid,
Vražnika serd in čert, soseda počasno pravico.

Dajal je slave imé — o čujte junaki Slavenje!
Sužnimu trôpu Zapad, ko ga je blagu prištel,
Kažite mu, de slava je čast nar viši pomembe,
De imenuje po njej čverstiga muzga se rod,
Ki se primerjati sme nar boljim od veka do veka.

Svoje pomote si svest, o temu ni dvombe, bo zadnič
Vse kar je vašiga vam serca veseliga dal.
Trikrat je svet krivičen, je slep, se zdrami v četerto,
Trojno poverne potem dolge z obredi nakrat,
Samo de vrednosti svit o njemu zmagljivo zasije.

K temu pa hoče se del, se hoče zaúpa v premožnost,
Tudi gorečih besed, kadar očestvo veljá;
Urno tedaj kresavnike v dlan, zedinite iskre,
Dajte zasvetiti luč, množite, širite plam,
Ino ne motite se, če pisano gleda protivnik.

Nihče ne skrivaj plah osod posodila nemarno,
Zvesto oberni v obrest krasni Gospodovi dar,
De te trepet ne zvije in strah ob uri prašanja,
Ino prihodnih dni pravda ne sodi te zlo,
Hlapca nevredniga v noč pozabljenja vedno zavivši.

Ko se pokaže ti svit v obudu visokiga zretja,
Bodi besede oblast, bodi umétnosti plod,
Urno prikaz vtelesi in daj ji lice slavensko,
Samo de prava je, glej! ter bo gotovo v korist,
Misliti nihče nikar, de to ali uno je prazno.

Kad imenitnika dom, al cerkve se zida poslopje,
Treba je mnogo rečí, prid ne pokaže se koj;
Kamenja, rud, železa, opék, orodja je treba,
Giblenja splohniga rok, vodbe prebrisanih glav,
Dobre namembe povsod, de mojster opravke doverši.

Tudi naroda otès je slavniga čina poslopje,
Serčno tesači tedaj, strežniki dvignite se!
Žile odprí globočine rudar, ozrí se po zlatu,
Jekla ne zabi o tem, cene junaške je znak;
Scer pa izročimo vse Velikimu Mojstru višave!

J. Koseski.

Tečna piča za govejo živino.

Kdor hoče svoje goveda dobro rediti, naj si napravi po števili živine veči ali manji kad; to kad naj napolni z rezanco, kakoršne si bodi slame, pa ne clo do verha. Na rezanco vlij toliko vode, de se vsa dobro namoči; potem pridêni nekoliko domače solí, na eno vedro vode četertinko funta solí, ter vse skupej s kakim kolam dobro premešaj. Za poboljšek se z velikim koristam tudi perdéne mervica otróbov.

Takó namočena in osoljêna rezanca živini silno dobro tekne, in krave dajo mleka veliko. Zjutraj, opoldne in na večer se vnovič da rezanca v kad namakvati, tako de se za vsako kermo nasproti namakva. Osoljena voda pa služi za 3 ali 4 dni. — Pri nekim kmetovavci v Mödlingu blizo Dunaja smo vidili tako ravnanje; krave so bile kaj lepe in mleka so dajale po 12 bokalov na dan.

Kislo zelje gnjilobe obvarvati.

Dostikrat se kislo zelje v kadéh, če hrami niso prav hladni, pokvari, postane smerkovo, dobí slab duh in gnjije. Temu se po oznanilu nekiga kmetovavca tako le pomaga. Vtakni brezov kol v kad zelja noter do dna; potem se sprideno zelje zopet poboljša. Zagotoviti sicer ne moremo te pomoči iz lastne skušnje; naj jo skusi, kteri je potrebuje; če ne pomaga, ne škodje tudi ne.

De korún ali krompir pri vožnji ne zmerzne.

V Pražkim nemškim časopisi smo brali oznanilo gospoda Peterka, kako naj se s korúnam ravná, de nam tudi v nar hujši zimi na poti zmerznel ne bo, če ga v mesto na prodaj peljemo, ali sicer kam drugam pošljemo.

V ta namén se vzame žakelj in se namoči do dobriga v merzli vodi. Takó skoz in skoz moker žakelj se napolni s korúnam in zaveže. To storivši, polij polni žakelj zopet z merzlo vodo in ga deni na voz. Gosp. Peterka pravijo, de že več let tako ravnajo in de jim v nar hujši zimi korún nikdar zmerznil ni, akoravno so ga večkrat v daljne kraje peljati dali. Oni pravijo, de je ta pomoček zató takó dober, kér voda na žaklji zmerzne, in led vse ljuknice žaklja zamaší, de zrak in mraz ne more skózi..

Nar boljši firnež.

Kuhano laneno olje z mnogoterimi perdajki se imenuje firnež. Nar boljši firnež se pa naredí, če z 10 funti laneniga olja kuhaš 4 lote sreberníka (Silberglätte) in pa 2 lota žganiga galuna (gebrannter Alaun). Tak firnež se naglo posuší, se ko ljuč sveti in — kar je posebne vrednosti — ne póka, kakor navadni s terpentinovim oljem narejen firnež. — Naši lošarji (lakirniki) ne znajo umetno lošati ali lakirati, kér večidel preveč mazila in loša namažejo; nar veči umetnost lepiga lakiranja pa v tem obstojí, de se z mervico loša ali firneža veliko namaže. Po tem takim se razmaže loš ali firnež natanjko, brez de bi se rajde poznale in mehurčiki zasedli. To napravo firneža nam je razodel francoski malar Heínc, ki nas je lepotičenje mehkiga lesa naučil, ki nam je pa tudi to povedal, de naši lakirniki in lesofarbarji se ne znajo z lakiranjem in farbanjem práv obnašati.

Vprašanje kmetovavcam.

Ali ste, dragi kmetovavci, v jeseni pobelili z apnam sadne drevesa, de boste škodljivi mah odpravili, merčese pokončali, drevesa oživili? Če ste pozabili, storite berž kar ste zamudili; še je čas!

Škodljivost vroče jedí.

Neki angleški zdravnik je ravno sedej bukve na zvitlo dal, v kterih škodljivost vroče jedí razlaga in pravi, de ne samo bolečine in gnjiloba zob od tega izvíra, temuč tudi veliko druzih bolezin, kterih vzroke smo dozdej kje drugod iskali. In res je, de ima živina veliko lepši in zdravši zobé, kakor človek, ki vroče jé in ob enim merzlo pijačo pije. Nikar ne bodíte — svarí imenovani zdravnik — požrešni mački enaki, ki kosec vročiga mesa iz lonca vkrade in ga pri ti priči požrè, čeravno jo hudo pêče po goltanci, de dostikrat od tega obdivja!

Slovenske misli.

Skerben gospodár rad pogleda po svojim kmetijstvu in se serčno veselí ako vidi, da po sreči gré, in poravná, ako opazi, da bi se kaj lepši in pametniši oberniti dalo. Ravno tako se tudi domorodec rad ogleda po vlastni deželi (vlasti) in se raduje, ako vidi, da narod napreduje, se izobražuje in da narodno slovstvo berst in cvetje poganja. Poglejmo tudi mi maličko po svoji vlasti (vlastni svoji deželi) in po svojim slovstvu (literaturi), to nam bode serce razveselilo in nam zraven tudi pokazalo, kaj bi bilo dobro, da bi se v našim slovstvu še poravnalo.

V poslednjih treh letih, kar Novice imamo, se je v Slovenii tako rekoč, juterna zarja zasvetila, ktera nam veseli dan oznanuje. Kar je prijatlov slovenščine in ljubitelov domovine, vsi so se okoli naših Novic zverstili, po njih smo se slovstveno zdramili in oživeli. Lepe stvarí so nam Novice povedale, koristne za izobražene in za proste Slovence; naj imenitniši je pa to, da smo se tako prijatelsko in tako naglo navadili občega pravopisa. Pred nekoliko leti je bil med nami še po imeni komej znan, in glej! zdaj je že blizo vsakimu, kteremu je le količkaj za slovenščino, tako ljub, in še veliko ljubši kakor stari; vse to se je zgodilo v kratkim času, brez ukaza, brez šol, brez hrupa in velikega truda, bi skoro rekel, igraje. Slovenski domorodec se s svojemi brati Slovenci more po pravici ponositi, kedar se složne stopinje spomni, ktero so s tem v svojemu izobraževanji storili. To je sicer le jedna stopinja, in daleč imamo še, preden da druge visoko izobražene narode v slovstvu doídemo, preden da se tako izobražimo, da se ž njimi usporediti moremo. Pa ta je imenitna stopinja, zató kér je perva in kér se druga in tretja in tako dalje še storiti ne more brez perve. Perva stopinja je teška, začetek je povsod težek; kér pa smo se od početka složno in krepko obnašali, tudi za naprej nam ne bode moči in sile k daljemu izobraževanju zmanjkalo. To je kar domorodca veselí! Kaj nas je pa v tem žlahtnim delu podpiralo in krepčalo? — Ljubezin kristjanska, ali kakor nekteri tudi práv pravijo, sloga bratovska, ki med nami je vladala. Ljubezen ali sloga bratovska je nebeška iskra, ki človeka k vsemu dobremu ogreva; je kakor terda skala, kar na nji sozidaš, ti stojí kakor kamen. Usmiljeni Jezus je ustanovil sv. vero, da ostane od veka do veka, in ji je dal za nar viši in nar imenitniši zapoved: sveto ljubezen. Če vse opeša in vse mine, ljubezen ostane; ž njo ostane pa vse, kar je v ljubezni utemeljenega. Kjer pa se jedan drugemu merzí, se jedan čez drugega povzdiguje, kjer se prepirajo in nespametno prikarjejo, tam gre vse po rakovo, iz mehke

blazíne na terdo slamo; česar se v prepiru primeš, se ti v pesti skazí; karkoli napravljaš, ti razpada tudi brez sovražnika, kakor zidíne mesta Jeriha. Žlahtno delo, ktero se ljubeznjivo začne in složno naprej žêne, ima poseben blagoslov božji; še protivnik, ki se mu opira, nemisleč in nehoteč dobro stvar podpira; zoper ljubezen vsaka hudobija opeša in vsako hudobno orodje se stopí. Naj nas blaga ljubezen in sloga še za naprej oživljuje in podpira!

Da se je za naše slovstvo svetla zarja prikazala, komu se imamo zahvaliti? — Slavni kmetijski družbi na Krajnskim, ki nam Novice izdaja, čestitemu vredništvu naših Novic, verlim pisateljem, ki za Novice pišejo in hudobornih prepirovcov med seboj ne terpé, in vsim domorodcam, kteri nam slovstvo podpirajo, in slovenščini, bodi z besedo ali z djanjem, prijateljsko pomagajo. —

(Dalje sledí.)

Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra. *)

Gospod fajmošter! Jih pridemo nekaj prosit, nekej kar so nam Oni že davno ponujali, pa nismo hotli, in tudi še sedej nočemo. Tode sedej ne pridemo v sojim imeni, ampak v imeni sojih otročičev. — Smilijo se nam, če zmislimo na njih prihodnje leta, in spoznamo, de smo dozdej preterdí bili do njih. Oh! kader ti ubogi revčiki pri zjutrajni in večerni molitvi soje nedolžne ročice k Bogu povsdigjejo, in — kakor so nam Oni priporočevali, de jih imamo naučiti — tudi za nas en Očenaš molijo: takrat gorkejši čutimo, kaj smo jim dolžni, pa kokó malo de jim storimo. — Žal bi nam bilo, ko bi tokó zrasli, kakor mi brez zbrihtanja, brez zuka in znanja v nar potrebniših rečeh! — Njim pač ni neznano, kakošne težave de imamo, kér si tudi nar manjših rečí zapisati ali zaznamovati nemoremo. Kolikrat bi radi, ko bi pisati znali, kej od domačih rečí zamerkali, postavim od plačila dnínarjev (taberharjev), rokodelov, poslov, od poljskiga dela, od živine, od perdelka, od zdajkov za obleko, za orodje i. t. d. de bi se v prihodnje po tem ravnati vedili; kolikrat bi radi komu kako pismice pisali, namest de moramo sicer nalaš pota iskati, ali pa komu drugimu naročiti, kterimu še marsikterikrat vsega povedati nemoremo, in kteri nam dostikrat še tega, kar mu naročimo, prav ne opravi! Še veči težave pa imamo z dolgovi, zlasti s takimi, kjer komu brez prič kaj posodimo, ali na upanje prodamo, in kteri nam po tem dostikrat le po malim vračuje ali plačuje, in kjer se tolikrat zgodí, de na zadnje rajtinga na vkriž gre, kér je ali dolžnik ali pa upavic kej pozabil, in iz česar pričkanje, prepiri, obdolžovanje ali na zadnje clo pravde vstanejo. Kokó lahko bi bilo vsemu temu pomagano, ko bi si le številke zapisati znali! Večkrat se primerijo tudi težavne rajtinge, zlasti take, kjer je kako razdelenje na celo srenjo ali občino, ali pa tudi pri drugih rečeh, pri kupčovanji in teržovanji, kjer je teško samó iz glave rajtati, ja za nas, ki smo premalo vajeni, dostikrat clo nemogoče; in kjer moramo večkrat nalaš koga iskati, in ga drago plačati, de nam rajtengo naredí. Nič nočem pripovedovati od mnogih pogodb (gliheng) in dogovorov, ki jih s sosedi ali drugimi ljudmí delamo, kjer bi bilo tokó potrebno, de bi si, če ne več, saj zavoljo domače vednosti ali zavoljo pomanjkanja spominja kej zaznamovati môgli. Pa kaj! — tudi nar manjši dolžniga pisma, ali obrajtniga ali prejemniga lista sami narediti, ali podpisati nemoremo; in dostikrat smo prisiljeni, samó priče za podpis v drugi ali tretji vasi iskati. Kar nam pa še bolj, kakor vse drugo, teško de, de pisati neznamo, je to, de tudi oporoke ali zadnje volitve sami narejati in pisati nemoremo. To pak sami vejo, kokó neprijetno in težavno je, besedno volitev delati, in de ravno to je vzrok, zakaj de jo skorej vsak le na zadnjo bolezin odklada, in de jih je toliko, ki brez oporoke umerjejo. — Oh! kokó pač srečni so po drugih farah, kjer šolo in dobriga šolskiga učenika imajo! Kokó lahko se otroci, ki nič druziga dela nimajo, pisati in brati naučé, in sicer, kér več let v šolo hodijo, tokó naučé, de jim oboje dobro od rok gre. Pri nas pak se jih še malo najde, kteri bi samó dobro brati znali. Zakaj ti, ki so se naučili, so se večidel še le pozneje učili, ko so dobroto branja že sami spoznali; pa ob takim času je že prepozno se dobro naučiti, kér to veliko vaje tirja, in kér taki že bolj dorašeni detíni in deklíne tudi že o praznikih pri živini in drugod soje posebne domače opravke imajo, ob delavnikih pa clo nič lepiga časa ne dobé. Zató pa tudi takošni večidel tokó slabo berejo, de velikrat sami nezastopijo, kar berejo, še manj pa drugi veselje imeti morejo, jih poslušati. — Pa še bolj škoda, de jih med nami tokó malo brati zna, je zdaj ob našim času, kjer ne le s. pismo že v drugič in tretjič v slovensko prestavljeno, ampak tudi toliko

*) De bi se bravcam branje polajšalo in de bi se napčina zastopnost nekterih dvoje-pomenljivih besedí tolikanj ložeje in gotovši odvernila, sim pri takih besedah od navadne šege, jih pisati, odstopil, in jih vselej tokó pisal, kakor jih po njih raznim pomenu navadno izrečemo. Tokó, postavim, besedo „tako“ le tedaj, kader je prilast (adjectivum), v pervim zlogu z glasnikam *a* izrečemo, postavim: on je dobil táko priložnost: er erhielt eine solche Gelegenheit; sicer pa, kader je privet (adverbium), jo izrečemo z glasnikam *o*, postavim: on je dobil tokó priložnost: so erhielt er die Gelegenheit. Po enakim sim pisal „káko“ was für eine, in „kokó“ wie; „kaj“ was; in „kej“ etwas; „kedaj“ wann, in „kedej“ jemahls; „zakaj“ warum, in „za kej“ für etwas. Tudi besedico „naj“ kader pomeni veljiven zaklon (imperativ) sim tokó pisal, kokor jo izrečemo, namreč nej; — kader pomeni pa tretjo primerno stopnjo, sim jo enako tudi pisal po navadni izreki naj; postavim „nej boljši dela“ er soll besser arbeiten „naj boljši dela“ er arbeitet am besten.

Starji pisavci so te in enake besede zató zmirej po enakim pisali, de bi pokazali, de imajo te besede enako korenino ali de se íz enake koreninske besede izhajajo: tode to vediti, med sto bravci še morebiti enimu ni mar; in ko bi mu tudi bilo, zavoljo eniga devet in devetdeset drugih bravcov nadlegovati, de morajo drugači brati, kakor pa je pisano, in jih siliti, de pravi pomen takih besedí še le po zvezi govorjenja (context) íšejo: to se mi zdí, de se nar meči besede poslužim, zlo neprimerjeno. — Če bi pa kdo hotel, de moramo zavoljo tega tokó pisati, kér so naši spredniki tudi tokó pisali; bi hotlo to ravno toliko reči, koker: de morajo naši kmetje pri obdelovanji zemlje od drevesa ali pluga k lopati nazaj iti, zató kér so tudi njih pervi spredniki le lopato rabili in pluga še poznali niso! — Tudi besede tvoje, svoje sim pisal kakor jih izrečemo: toje, soje. Marsiktere terdó govoreče sim sicer slišal izrekovati: gvori, dvoli namesto: gori, doli, pa nobeniga še ne: tvoje, svoje. Zakaj tedej v pisanji s perstavljanjem nerabljenih in nepotrebnih soglasnikov soj jezik kazimo, in terji delamo kakor pa je?!

Ko bi smel upati, de bi nekteri bravci, ki so v staro preveč zaljubljeni, ne zamerili, tokó bi hotel tukej še to vošilo izreči, de bi kmalo prišel čas, kjer bi tudí deležja (participia) in druge enake besede, ktere se drugači pišejo in drugači izrekujejo, tokó pisali, kakor jih ljudstvo sploh, ali kar je vse eno, dobra gramatika ali slovivna (vednost) izrekovati ali brati veléva, postavim: sim dav, sim prejev, dovžnost, obivnost i. t. d. namesto: sim dal, prejel, dolžnost, obilnost. Zakaj pisanje je namestilo govora; v govorjenji pa clo nobenimu v misel ne pride, de bi deležja ali druge enake besede v moškim spoli zató drugači izrekoval, de bi temu, s kterim govorí, pokažal, kokó de se morajo te besede v ženskim spoli sklanjati ali pa, od kod de se izhajajo. — Kokó zlo bi bilo s tako šego pisanja bravcam branje polajšano, in verh tega še tudi pisanje okrajšano, kér bi bilo v marsikterih besedah namesto dveh le ene čerke treba. Pisavic.

drugih dobrih in lepih bukev in pisanj imamo, iz kterih bi se lahko toliko koristniga naučili, in zraven tega tudi z nedeljskim časam veliko bolje obračali, in zlasti sojo mladost od pohajkovanja nazaj deržali. Oh! ko bi pač naši ljudjé koristnost branja bolj poznali! to vém, de bi bili pri nas že davno šolo imeli, in morebiti še več, kakor eno; kakor so nam Oni že od konca pravili, de v nekterih krajih na Nemškim po dve, ali clo tri ali štiri šole v eni sami fari imajo.

(Dalje sledí.)

Terdoserčnost do žival ojstro grajana.

Neki vozník, ki je derva v mesto peljal, je neusmiljeno pretepal s polénam svojiga konja po glavi. Ljudjé to viditi obstanejo in divjiga gerdúna svarijo; pa vse je bilo zastonj. Lejte! — zaupije na ves glas nekdo iz zbrane množice ter pokaže na terdoserčneža — lejte nar imenitniši stvar! lejte podobo Božjo!! Ali zasluži tak divjak imé človeka; obraz sicer ima človeški, serce pa ima divjiga risa.

Pijance svariti se pač res pravi: bôb v steno metati.

Na Šentjanžev večer star žganjopivčik tako pridno v Šmartnim žganje serklja, kakor de bi mislil, de bo mogel iz pivskiga reda odstopiti, če na Šentjanževo pijan ne bo. Pozno v noči se prek Šmarnje gore proti domu pol ure deleč v Zaverh podá. Na Pametvo dopoldne ga najdejo vsred poti, čeravno ni bilo zjutraj več ko pet stopinc mraza, zmerznenjiga. Sledilo se je po poti v snegu, de se je blizo petdesetkrat prekucnil, predenj je obležal. — Pač res: pijanc se spreoberne, kadar se preverne.

Vi ste v 51. listu rekli, de žganje je po zimi dvakrat strup; mi pa rečemo, de brezvestni kerčmarji so dvakrat ubijavci, kér človeka s takim strupam tako ostrupenijo, drugič pa kér tako zmoteniga človeka tak čas brez tovaršije izpod strehe v smertno nevarnost iti pustijo. — Pa mislim, de tudi takim kerčmarjem pridgvati, se bo tudi reklo: bôb v steno metati. O.

Kaj je ljubezin?

Nekod so se dekleta in fantje prepirali, kaj de je ljubezin? — — „Véste, moji ljubi in ljube, — se oglasi starčik, ki je ta prepir za pečjó poslušal — kaj de je ljubezin? Ubogim, ki letas zavoljo pomanjkanja korúna lakot terpé, korúna podariti, to je ljubezin, prava ljubezin.“ — In kmalo je potihnilo prazno besedovanje nôre mladosti.

Odperto pismice
častitimu gosp. Vodušeku, c. k. vodju nemških šol v Celji.

Ravno tisti rodoljub, ki je lani Novice enimu šolskimu pripravniku v Celji podaril, nam je poslal unidan plačilo za celo leto s tem namenam, de bi se tudi letas enimu pripravniku v Celji Novice podaríle, kteriga Oni nar bolj vredniga spoznajo. Zatorej prosimo, de nam taciga mladenča na znanje dajo.

Vredništvo.

Odperto pismice
častitljivim gospodam fajmoštram Ljubljanske okolice.

Neki rodoljub iz Tersta nam je poslal plačilo za celi tečaj Novic s tem namenam, de bi jih podarili kaki šoli Ljubljanske okolice, ktera (šola) ni toliko premožna, de bi se môgla sama na nje naročiti. Prosimo tedej častitljive gospode fajmoštre blizo Ljubljane, naj nam oznanijo, ktera šola bi bila po tem namenu tega darila nar bolj vredna, de bomo to reč presodili in nar bolj potrebni šoli Novice pošiljali. — Taki lepi nameni so velike hvale vredni in razveselijo gotovo vsaciga domorodca, kterimu je na omiki prostiga ljudstva kaj ležeče.

Vredništvo.

Urno kaj noviga?

(Novo mašino za lan tréti) je znajdel neki Belgijan, Martens po imeni, ktera toliko opravi, kakor 35 tric in desetkrat cénejši izdelk da.

(Velikost našiga cesarstva) obseže 12104 □ milj zemlje, na kteri prebiva 35 milijonov in 295957 duš v 773 mestih, 2468 tergih, 64218 vaséh in v 5036548 hišah. Duhovnih gospodov je v našim cesarstvu skupej okoli 65565. Celi kmetiški pridelk na leto znese 1,374,024,425 gold. srebra, od kterih se 38,622,348 zemljiškiga (gruntniga) davka odrajtuje.

(Novo napravljena hranilnica (Sparrkasse) v Zagrebi se je začela 1. dan Grudna pretečeniga leta.

(Ladislav Pyrker), patrijarh in veliki škof v Erlavi na Ogerskim, zraven tega pa tudi slavni pesnik, so 8. dan Grudna pretečeniga mesca z velikim praznovanjem peli drugo novo mašo, kér so že 50 let duhoven.

Kmetvavcov goreča prošnja k Bogu v novonastopnim léti.

VEČNI, DAI, DE BI KORVN ČVERSTO RASTEL, IN VES PRAV PRAV ZDRAV V IESENI BIL!

Podoba svetiga očeta Papeža *Pija IX.*

Današnjimu listu perdenemo obraz sedajniga svetiga očeta Papeža, ki smo jo po nar boljši podobšini od nar imenitnišiga Dunajskiga mojstra, gosp. Blažeta Höfelna, nalaš za Novice napraviti dali. Nadjamo se, de bomo s tem lepim darilam vsim prejemnikam Novic zlo vstregli, kér slava Pija IX. se po celim katoljškim sveti razlega. Sveti oče Papež so v resnici terdna skala, na ktero se katoljška cerkev vpira, pa so tudi moder vladár Rimske deržave. Veličastne besede so, ki so jih sveti Oče pri nastopu svojiga vladarstva govorili, rekoč: „Moje ljudstvo sme pravice in milosti od mene pričakovati, zakaj moje edino vodílo je tale knjiga“ — in pri teh besedah so položili roko na — sveti evangelji!

Vredništvo.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 2. Prosenca. gold.	kr.	V Krajnju 28. Grudna. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	37	2	47
1 » » banaške	2	51	2	42
1 » Turšice	1	30	1	37
1 » Soršice	—	—	2	—
1 » Rèži	1	49	1	56
1 » Ječmena	1	20	1	30
1 » Prosa	1	16	1	22
1 » Ajde	1	12	1	12
1 » Ovsa	—	54	—	52

Cena prešičev v Krajnji — čez 2 centa 7 krajc. in pol, funt; pod 2 centama pa 6 krajc. in pol. — Špêh brez kože 16 gold. in 40 krajc., s kožo pa 16 gold. cent.

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*